

POLSKA
RZECZPOSPOLITA
LUDOWA

URZĄD
PATENTOWY
PRL

OPIS PATENTOWY

60322

Patent dodatkowy
do patentu _____

Kl. 32 b, 3/24

Zgłoszono: 28.X.1968 (P 129 765)

Pierwszeństwo: _____

MKP C 03 c, 3/24

Opublikowano: 30.VI.1970

UKD 666.24

Współtwórcy wynalazku: doc. Paweł Schleifer, mgr inż. Maria Borczech-Łączka, dr inż. Elżbieta Rykiert, mgr inż. Władysław Bazan

Właściciel patentu: Akademia Górniczo-Hutnicza (Katedra Technologii Szkła), Kraków (Polska)

Szkoło szare pochłaniające promieniowanie podczerwone i nadfioletowe

1 Przedmiotem wynalazku jest szkło szare o dowolnym odcieniu, na przykład stalowo-niebieskim lub oliwkowo-zielonym, absorbujące promieniowanie podczerwone i ultrafioletowe, znajdujące zastosowanie do szklenia obiektów mieszkalnych, przemysłowych, wystawowych i innych a ponadto jako szyby samochodowe i szkła przeciwsłoneczne i tym podobne.

Dotychczas szkło szare otrzymuje się na bazie tlenku kobaltu CoO i tlenku niklu NiO , ewentualnie z dodatkiem trójtlenku chromu Co_2O_3 i tlenków żelaza FeO i Fe_2O_3 . Szkła z kombinacją $\text{CoO} + \text{NiO}$ obniżają wprawdzie zakres promieniowania widzialnego dając zabarwienie neutralne, szare, równocześnie jednak charakteryzują się dużą przepuszczalnością promieniowania fioletowego i niebieskiego oraz bliskiej podczerwieni i nie stanowią ochrony przed działaniem szkodliwych zakresów widma słonecznego.

Absorpcję szkodliwego promieniowania uzyskuje się w szklach szarych, zawierających w swym składzie oprócz tlenków kobaltu i niklu, również tlenki żelaza i chromu. Przy wprowadzeniu do zestawu tlenków żelaza, uzyskanie absorpcji promieniowania podczerwonego i nadfioletowego zależy od wzajemnego stosunku jonów żelaza dwuwartościowego Fe^{2+} i żelaza trójiwartościowego Fe^{3+} w masie szkła. Zachowanie wymaganego stosunku obu wymienionych jonów żelaza jest zależne od wielu czynników i praktycznie trudne

2 do ustalenia. Ponadto zabarwienie otrzymanego szkła jest mało efektowne.

Wprowadzenie natomiast do szkieł szarych trójtlenku chromu powoduje silną absorpcję promieniowania nadfioletowego, szkła jednak w dalszym ciągu charakteryzują się dużą przepuszczalnością w bliskiej podczerwieni, dlatego też koniecznym jest stosowanie kombinacji trójtlenku chromu z tlenkiem żelazawym.

Niedogodności te usuwa szkło szare, pochłaniające promieniowanie podczerwone i nadfioletowe, według wynalazku, zawierające 65—75% wagowych SiO_2 , 7—10% wagowych CaO , 0—5% wagowych BaO , 0—3% wagowych B_2O_3 , 12—17% wagowych Na_2O , 0—5% wagowych K_2O , 1—2% wagowych Al_2O_3 , 1—5% wagowych MgO oraz 0,1—3,0% wagowych MnO_3 , 0,005—0,05 g $\text{CoO}/100$ g szkła i 0,025—0,1 g $\text{NiO}/100$ g szkła.

Obecność tlenku kobaltu i niklu daje efekt szarości zabarwienia, a zawartość trójtlenku molibdeny powoduje absorpcję szkodliwych zakresów promieniowania.

Szkło szare według wynalazku otrzymuje się przez prowadzenie wytopu przy temperaturze 1400—1450°C w atmosferze redukującej, utrzymywanej zarówno w przestrzeni ogniowej jak i masie szklanej. Jako środek redukcyjny wprowadza się do zestawu węgiel, kwas winowy, cynk, krzem, glin lub magnez w ilości około 1%. W celu zachowania przez cały czas atmosfery redukującej,

3

stosuje się obojętne środki klarujące takie jak: NaCl, CaF₂, BaCl₂ lub Na₂SiF₆ w ilości około 2%.

Szkło szare według wynalazku obniża w sposób równomierny przepuszczalność promieniowania świetlnego w zakresie 400—750 nm i absorbuje całkowicie promieniowanie do 320 nm oraz w dużym stopniu promieniowanie w zakresie bliskiej podczerwieni.

Szkło to charakteryzuje się ponadto dużą przepuszczalnością promieniowania o długości fali, wynoszącej 555 nm, na które oko ludzkie, zaadaptowane na jasność, wykazuje największą wrażliwość widmową.

Dzięki selektywnej przepuszczalności, szkło według wynalazku stanowi ochronę przed nadmiernym oślepieniem i działaniem promieni podczerwonych. Ponadto szkło to odznacza się dobrą kontrastowością.

W zależności od koncentracji chromoforów szkło według wynalazku ma zabarwienie o odcieniu na przykład stalowo-niebieskim lub zielonkawym.

Przykład 1. Surowcowy zestaw, podany na 100 g szkła ma następujący skład:

		kwask molibde-	
piasek	— 69,1 g	nowy	— 2,5 g
soda	— 30,7 g	kwask wino-	
mączka		wy	— 6,0 g
wapienna	— 5,1 g	tlenek kobal-	
dolomit	— 15,2 g	tu	— 0,01 g
wodorotlenek		azotan niklu	— 0,0959 g
glinu	— 1,4 g	sól kuchen-	
		na	— 1,5 g

Zestaw ten, przeliczony na skład tlenkowy, podany w procentach wagowych, przedstawia się następująco:

4

SiO ₂	— 70,5	Al ₂ O ₃	— 1,5
Na ₂ O	— 17,0	MoO ₃	— 1,0
CaO	— 7,0	0,01 g CoO na 100 g szkła	
MgO	— 3,0	0,025 g NiO na 100 g szkła	

5 Otrzymane z powyższego zestawu szkło szare ma zabarwienie o odcieniu stalowo-niebieskim.

Przykład 2. Surowcowy zestaw, podany na 100 g szkła ma następujący skład:

		kwask molib-	
piasek	— 70,1 g	denowy	— 1,25 g
soda	— 30,7 g	kwask wino-	
mączka wa-		wy	— 5,0 g
pienna	— 5,1 g	tlenek ko-	
dolomit	— 15,2 g	baltu	— 0,005 g
wodorotlenek		azotan niklu	— 0,1919 g
glinu	— 1,4 g	sól kuchen-	
		na	— 1,5 g

20 Zestaw ten, przeliczony na skład tlenkowy, podany w procentach wagowych, jest następujący:

SiO ₂	— 69,5	Al ₂ O ₃	— 1,5
Na ₂ O	— 17,0	MoO ₃	— 2,0
CaO	— 7,0	0,005 g CoO na 100 g szkła	
MgO	— 3,0	0,05 g NiO na 100 g szkła	

25 Uzyskane z tego zestawu szkło szare ma zabarwienie o odcieniu oliwkowo-zielonym.

Zastrzeżenie patentowe

30 Szkło szare, pochłaniające promieniowanie podczerwone i nadfioletowe, **znamiennie tym**, że zawiera 65—75% wagowych SiO₂, 7—10% wagowych CaO, 0—5% wagowych BaO, 0—3% wagowych B₂O₃, 12—17% wagowych Na₂O, 0—5% wagowych K₂O, 1—2% wagowych Al₂O₃, 1—5% wagowych MgO oraz 0,1—3,0% wagowych MoO₃, 0,005—0,05 g CoO/100 g szkła i 0,025—0,1 g NiO/100 g szkła.